

CONV 349/02

WG VIII 10

ΣΥΝΟΨΗ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

της : Γραμματείας

προς : την Ομάδα Εργασίας VIII «Άμυνα»

Θέμα : Σύνοψη εργασιών της συνεδρίασης της 14ης Οκτωβρίου 2002**Αποτελέσματα των εργασιών**

1. Ακροάσεις του Στρατηγού Cabigiosu (πρώην Γενικού Διοικητή της KFOR), του Στρατηγού Hägglund (Προέδρου της Στρατιωτικής Επιτροπής της ΕΕ) και του κ. Leroy (Ειδικού Εντεταλμένου της ΕΕ στην πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας)

Η Ομάδα παρακολούθησε μια σειρά παρουσιάσεων των προαναφερόμενων προσκεκλημένων για το θέμα της διαχείρισης κρίσεων.

Ο Στρατηγός Cabigiosu τόνισε τη σπουδαιότητα ορισμένων στοιχείων που παίζουν καίριο ρόλο στην εξασφάλιση αποτελεσματικής στρατιωτικής αλυσίδας διοίκησης σε μια πολυεθνική δομή δυνάμεων. Στα στοιχεία αυτά περιλαμβάνονται οι διαδικασίες διορισμού του διοικητή των δυνάμεων, η στρατιωτική πειθαρχία (όπου περιλαμβάνεται και το ζήτημα της λειτουργίας στα πλαίσια πολλών και διάφορων νομικών δομών), η κοινή εκπαίδευση (αξίζει να εξεταστεί το θέμα της ίδρυσης μιας κοινής ευρωπαϊκής επιτελικής σχολής), και διάφορα κοινά στοιχεία σε θέματα όπως οι μισθοί, η ασφάλιση και οι κοινωνικές ρυθμίσεις. Η επιτυχία μιας πολυεθνικής επιχείρησης εξαρτάται από τον καλό συνδυασμό των μάχιμων μονάδων που επιχειρούν μαζί επί τόπου. Χρειάζονται κοινές ικανότητες στους τομείς της επιμελητείας, της στρατηγικής υποστήριξης και των πληροφοριών (αν και αναγνωρίζεται ότι αυτός ο τελευταίος είναι πολύ λεπτός τομέας).

Ο Στρατηγός Hägglund, ο οποίος ετόνισε ότι παρεμβαίνει εκφράζοντας προσωπικές μόνον απόψεις, εξέθεσε στην Ομάδα τις δομές και διαδικασίες που λειτουργούν ήδη στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων. Στην πράξη, κάθε επιχείρηση θα αποφασίζεται μεν από όλα τα κράτη μέλη, ενδέχεται όμως να διεξάγεται μόνον από ορισμένα («συνασπισμός των βουλομένων»). Στις σημερινές διαδικασίες υπεισέρχονται πολλές και διάφορες επιτροπές, πράγμα που δεν συντελεί αναγκαστικά στη γρήγορη λήψη αποφάσεων, αν και η πρόβλεψη της Συνθήκης της Νίκαιας για την ανάθεση της εξουσίας λήψης αποφάσεων στην Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας αποτελεί βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση. Ο ρόλος του Στρατιωτικού Επιτελείου είναι να συμβουλευεί σχετικά με τις στρατηγικές στρατιωτικές επιλογές· η εντολή καθηκόντων του δεν περιλαμβάνει επί του παρόντος τον επιχειρησιακό σχεδιασμό ή τη διεύθυνση επιχειρήσεων. Η διεύθυνση της εντολής καθηκόντων του ώστε να τα περιλάβει και αυτά θα ήταν ίσως κάτι που θα άξιζε να εξετάσει η Συνέλευση. Άλλα ενδεχόμενα θέματα προς συζήτηση θα ήταν ίσως και τα εξής :

ενιαία αρχή διαχείρισης κρίσεων (ο Ύπατος Εκπρόσωπος);· σκοπιμότητα για τη διαχείριση κρίσεων της ανάθεσης της Προεδρίας του Συμβουλίου Εξωτερικών στον Ύπατο Εκπρόσωπο· τρόποι σύνδεσης των στρατιωτικών διοικητών με τους Ειδικούς Εντεταλμένους της Ένωσης επί τόπου (άντληση διδαγμάτων από την πείρα του ΟΗΕ)· ενδεχόμενη επέκταση της ικανότητας της ΕΕ να ενεργεί στρατιωτικά και μέσα στην Ένωση (π.χ. στον τομέα της πολιτικής προστασίας).

Ο κ. Leroy εξέθεσε συνοπτικά τη σημερινή κατάσταση των Ειδικών Εντεταλμένων. Μιλώντας από ιδία πείρα, επεσήμανε διάφορους θετικούς παράγοντες που συντέλεσαν στο να αποβεί βασικά επιτυχής η προσπάθεια διαχείρισης της κρίσης στην πΓΔΜ. Πρώτον, ο διορισμός Ειδικών Εντεταλμένων από το Συμβούλιο αποτελεί σημαντικό τόπο εξασφάλισης πολιτικής νομιμοποίησης. Δεύτερον, οι συνδέσεις εργασίας μεταξύ των Ειδικών Εντεταλμένων και του Ύπατου Εκπρόσωπου λειτουργούσαν σωστά, δίνοντας στον ΥΕ τη δυνατότητα να επεμβαίνει γρήγορα και αποτελεσματικά όποτε χρειαζόταν. Τρίτον, η επί τόπου επιτυχία οφειλόταν περισσότερο στην επιρροή παρά στη δεδηλωμένη πολιτική εξουσία. Τέταρτον, η συνεργασία μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ υπήρξε εξαιρετική, διαμορφώθηκαν δε και καλές σχέσεις με την ΟΑΣΕ, το ΝΑΤΟ και τους Ρώσους. Ειδικότερες πτυχές που χρειάζονται βελτίωση ήταν τα οικονομικά (ανεπαρκή τα μέσα) και η υλικοτεχνική πλευρά (π.χ. δεν υπήρχαν ασφαλείς οδοί επικοινωνίας με τις Βρυξέλλες). Οι συνδέσεις με τα διάφορα όργανα λειτούργησαν μάλλον ικανοποιητικά, αν και δεν υπήρξαν παρά ελάχιστες επαφές με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

2. Ανταλλαγή απόψεων για τη διαχείριση κρίσεων

Ο Πρόεδρος κάλεσε τα μέλη της Ομάδας να εκφραστούν σχετικά με τα θέματα που τέθηκαν κατά τις παρουσιάσεις των εμπειρογνομόνων, με ιδιαίτερη προσοχή στα ερωτήματα που απαριθμούνται στην ημερήσια διάταξη της συνεδρίασης.

Υπήρξε βασικά συμφωνία στους κόλπους της Ομάδας ως προς την ανάγκη να εξασφαλιστεί γρήγορη λήψη αποφάσεων στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων και την εκτίμηση ότι υπεισέρχονται υπερβολικά πολλές διαδικασίες σήμερα. Πρέπει να απλουστευθεί η σύμπραξη των πολλών και διαφόρων επιτροπών στην όλη διεργασία, αν και δύσκολα θα μπορούσαν να αλλάξουν οι υπάρχουσες δομές, αφού αντανakλούν τις ισχύουσες ρυθμίσεις περί πυλώνων. Διάφορα μέλη της Ομάδας πρότειναν να δοθεί πιο άμεση εξουσία στον Ύπατο Εκπρόσωπο προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη η διαχείριση των κρίσεων· ακούστηκε και η ιδέα να θεσμοθετηθεί αξίωμα Αναπληρωτή Ύπατου Εκπροσώπου αρμόδιου για θέματα άμυνας, αν και επισημάνθηκε η ανάγκη συγκρατημού στο θέμα της δημιουργίας νέων αξιωματών. Υποστηρίχθηκε γενικά ο ρόλος των Ειδικών Εντεταλμένων, με την παρατήρηση από ορισμένες πλευρές ότι θα πρέπει να διαθέτουν μεγαλύτερη ανεξαρτησία επί τόπου. Υποστηρίχθηκε επίσης η παροχή επαρκών οικονομικών μέσων για τη διαχείριση κρίσεων, μεταξύ δε άλλων και για τους Ειδικούς Εντεταλμένους. Χρειάζεται να εξεταστεί το ζήτημα της πολιτικής λογοδοσίας των Ειδικών Εντεταλμένων, και γενικότερα το θέμα της πολιτικής λογοδοσίας όσον αφορά τις επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων. Σημειώθηκε η ιδέα της επέκτασης της εντολής καθηκόντων του Στρατιωτικού Επιτελείου ώστε να μπορεί να σχεδιάζει και να διευθύνει συγκεκριμένες επιχειρήσεις. Εκφράστηκε υποστήριξη για την ιδέα να επεκταθεί η συνεργασία σε τομείς όπως η εκπαίδευση και η εναρμόνιση των νομικών πλαισίων.

Στη συνέχεια, και οι προσκεκλημένοι ομιλητές έκαναν ορισμένες παρατηρήσεις. Σημειώθηκε ότι υπάρχουν επιχειρήματα υπέρ της πρόβλεψης ενός και μόνου σημείου επαφής επί τόπου υπεύθυνου για τη γενική εποπτεία της ενωσιακής δράσης, προς εξασφάλιση της συνοχής. Ο ρόλος του Ύπατου Εκπροσώπου θα μπορούσε να διευρυνθεί ώστε να περιλάβει και την Προεδρία του Συμβουλίου Εξωτερικών (το οποίο θα βοηθούσε ιδίως κατά τη διάρκεια κρίσεων), χωρίς πάντως να αφαιρεθεί από την Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας ο ρόλος της ως παρόχου στρατηγικής διεύθυνσης των τυχόν επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων.

Κλείνοντας τη συνεδρίαση, ο Πρόεδρος σημείωσε τα εξής :

- Υπάρχει γενική συμφωνία ως προς την ανάγκη γρήγορων και εξορθολογισμένων διαδικασιών για τη διαχείριση των κρίσεων, χωρίς βεβαίως να τίθεται σε κίνδυνο η πολιτική λογοδοσία.
- Η Ομάδα σημείωσε ότι η ισχύουσα εντολή καθηκόντων του Στρατιωτικού Επιτελείου δεν του επιτρέπει να σχεδιάζει ή να διευθύνει επιχειρήσεις, αλλά ότι οι μη στρατιωτικές πτυχές των επιχειρήσεων σχεδιάζονται και διευθύνονται εντός των ενωσιακών δομών.
- Τα μέλη της Ομάδας συμφωνούν ως προς την ανάγκη να βελτιωθεί η συνεργασία στην εκπαίδευση. Εκφράστηκε και κάποιο ενδιαφέρον για την ιδέα της σύστασης κοινής επιτελικής σχολής.
- Υπήρξε ευρεία υποστήριξη υπέρ της ιδέας να αυξηθεί ο ρόλος του Υπατου Εκπροσώπου, μεταξύ άλλων με το να του δοθεί δικαίωμα πρωτοβουλίας στον τομέα της διαχείρισης κρίσεων, ταυτόχρονα όμως να διατηρηθεί ο κεντρικός ρόλος της Επιτροπής Πολιτικής και Ασφάλειας στον πολιτικό έλεγχο και τη στρατηγική διεύθυνση των επιχειρήσεων διαχείρισης κρίσεων. Ακούστηκε επίσης η ιδέα να θεσμοθετηθεί αξίωμα Αναπληρωτή Υπατου Εκπροσώπου αρμόδιου για θέματα άμυνας.
- Άλλο θέμα που χρειάζεται περαιτέρω εξέταση είναι το ζήτημα του καθεστώτος, του ρόλου και των μέσων των Ειδικών Εντεταλμένων. Τόσο αυτό όσο και το θέμα του ρόλου του Υπατου Εκπροσώπου είναι καλύτερο να εξεταστούν περαιτέρω κατά την κοινή συνεδρίαση των Ομάδων Εργασίας «Εξωτερική Δράση» και «Άμυνα».

Η επόμενη συνεδρίαση θα γίνει στις 29 Οκτωβρίου, με κύριο αντικείμενο το ζήτημα της έκτασης του πεδίου της ΕΠΑΑ. Πριν από τη συνεδρίαση θα διανεμηθεί στα μέλη της Ομάδας σχετικό έγγραφο.
